

IHMISHAHMOT

Astuvansalmen kaikki 19 ihmishahmoa ovat tyylieltyjä edestä kuvattuja hahmoja. Vaikka perusmuoto on yhteinen, samanlaisia ne eivät kuitenkaan ole, vaan esimerkiksi käsivarsien ja jalkojen kuvaamisessa sekä pään muodossa on eroja. Jokainen kallioon maalattu ihmishahmo on omanlaisensa.

Kaikilla Astuvansalmen ihmishahmoilla kädet suuntaavat alas. Useimmiten selkeää hartialinjaa ei voi tunnistaa, vaan käsivarret suuntaavat vartalosta alaviistoon. Selkeimmät poikkeukset ovat E-ryhmän osin levän alle jäävä ihminen (E-04) sekä F-ryhmän vasemman reunan heikosti erottuva hahmo (F-15). Näillä hartialinja on vaakasuora ja käsivarret jatkuvat suoraan alas. Käsivarret ovat yleensä suorat, mutta poikkeuksiakin on. D-ryhmän piikkipäisen ihmishahmon (D-01) kädet taittuvat kyynärpäistä. B-ryhmän ihmisellä (B-02) taas käsivarret kaartuvat lantiolle ja muodostavat soikion vartalon ympärille. Myös D-ryhmässä lohkeaman oikealla puolella olevan ihmisen (D-15) käsivarret ovat kaarevat.

Jaloissa vaihtelua on enemmän. Kolmen ihmishahmon jalat on kuvattu suorina. Kuudella ihmishahmolla jalat taittuvat enemmän tai vähemmän. F-ryhmän naishahmolla (F-04) jalat suuntaavat taitoksen jälkeen suoraan alas, kun taas E-ryhmän ihmisellä (E-04) taitos on jyrkempi ja kantapäät miltei koskevat toisiaan. B- ja

D-ryhmien kaartuvakätisillä hahmoilla (B-02 ja D-15) myös jalat ovat kaarevat.

Ihmishahmon pää on tyyppillisesti pistemäinen. F-ryhmän alaosassa on kaksi ihmishahmon yläosaa (F-11 ja F-12), joilla pää on kuvattu renkaana ilman kasvonpiirteitä. Vasemmanpuoleisen hahmon pää suippenee alaosassa. Ainoa yksityiskohtaisemmin kuvattu pää on D-ryhmän piikkipäisellä ihmishahmolla (D-01). Kolmionmuotoisen pään sisään on merkitty silmät.

Kahdella muullakin Astuvansalmen ihmishahmolla päästä nousee kaksi piikkimäistä lisäkettä, molemmat F-ryhmässä. Näistä ylempi (F-05) on koko ryhmän suurikokoisin ihminen, joka seisoo suoraraajaisena suuren hirven takana. Hahmon pää on täyteinen, hieman kolmiomainen ja piikit nousevat päästä yläviistoon. Vasen piikki nousee pään vasemmasta reunasta, mutta oikea jokseenkin keskeltä päälakea. Toinen F-ryhmän piikkipäistä (F-12) on oikeanpuoleinen jo mainituista rengaspäisistä hahmoista alempana kalliossa. Hahmon ylävartalo nousee peittävän värimassan keskeltä. Ainakin vasen käsivarsi on lanteille taivutettu.

Useimpien Astuvansalmen ihmishahmojen sukupuolta ei voi tunnistaa. B-ryhmän ihmisellä (B-02) on jalkojen välissä lisäke, jonka perusteella sen voi määritellä mieheksi. Kahdella hahmolla (F-04 ja K-04) on ylimääräiset lisäkkeet kainaloista alaviistoon. Lisäkkeet on tulkittu rinnoiksi ja hahmot siten naisiksi. Ainakin F-ryhmän tapauksessa tulkinta lienee kiistaton. Huomionarvoista on, että molemmat naishahmot on sijoitettu hirven eteen. K-ryhmän naisen käsi näyttää jopa koskettavan hirven turpaa, tosin kallion pinta on siellä rosainen ja maalauksen yksityiskohdat tulkinnanvaraisia. Muutkin Astuvansalmen ihmishahmot tuntuvat olevan yhteydessä hirveen, ne sijoittuvat paria poikkeusta lukuun ottamatta hirven eteen tai taakse.⁹⁵

F-ryhmän naishahmon (F-04) toinen erikoispiirre on oikeaan käteen maalattu sauva. Se on tulkittu yleensä jouseksi. Mielestäni tulkinta ei kuitenkaan ole ainoa mahdollinen. Mikäli hahmolla on jousi, on se ainoa aseistettu hahmo Suomen kalliomaalauksissa, muut sauvat ihmishahmojen käsissä tai vierellä on tulkittu esimerkiksi käärmeiksi.⁹⁶ Astuvansalmen naishahmon sauva ei myöskään vastaa sitä, kuinka jousi on muualla pohjoisessa kalliotaiteessa kuvattu. Siitä puuttuu nuoli ja jänne.⁹⁷ Tulkinta Astuvansalmen jousikäteisestä naisesta tuntuu kuitenkin olevan tiukasti kanonisoitu osaksi Suomen kalliomaalauksen tarinaa. Kun esitin vaihtoehtoisen